

HANDDOCKOR

som resurs inom småbarnspedagogiken

**SOCIAL
INTERAKTION**

**FRÄMJA
SPRÅK**

**ÖVA KÄNSLO-
FÄRDIGHETER**

Varför använda handdockor inom småbarnspedagogiken?

Handdockor är en fantastisk resurs inom småbarnspedagogiken och stöder barns lärande och utveckling. Lek med handdockor främjar språk och kommunikationsförmågan hos barnen, stöder barnens sociala och emotionella utveckling, utvecklar kreativitet och fantasi samt stärker relationen mellan barnet och pedagogen.

Användningen av handdockor inom småbarnspedagogiken ger pedagogerna möjlighet att skapa en fantasifull lärmiljö där barnen uppmuntras att kommunicera, ställa frågor och förhålla sig till dockan och berättelsen kring den och genom det mötet bearbeta samt producera kunskap. Dockan kan bli en trygg vän som barnen vågar kommunicera och bygga en relation med, även de som är blyga vågar öppna upp sig i förhållande till dockan.

Språkutveckling sker när barnen engageras i lekfulla samtal med handdockan. Handdockan kan också fungera som ett stöd för barn som har svårt att uttrycka sina känslor.

Dockan kan också hjälpa barn att identifiera, uttrycka och bearbeta olika känslor, genom att bekräfta att alla känslor är tillåtna.

- **främjar språk**
- **stöder social och emotionell utveckling**
- **utvecklar kreativitet och fantasi**
- **stärker relationen mellan barnet och pedagogen**

Hur använda handdockan?

Handdockan fungerar ofta som en bro mellan barnet och pedagogen. Den kan inspirera barnens fantasi och kreativitet samt öppnar upp för möjligheten att hitta på berättelser, rollspel och lekar som involverar dockan.

Använd gärna handdockor för att läsa och berätta en saga, göra en teaterlek eller utforska känslor. Låt dockorna vara karaktärer ur sagan. Berättelsen blir levande och fångar barnens uppmärksamhet och genom handdockorna kan pedagogen reflektera, ställa frågor och bearbeta svåra teman i sagans värld.

Genom att använda handdockor blir sagostunden interaktiv och barnen känner sig delaktiga i lärandet kring sagoboken.

Experimentera med dockorna genom att agera med din röst på olika sätt för att ge liv åt de olika karaktärerna.

Ge dockan liv

När dockan kommunicerar eller agerar med barnen, ska pedagogen (den som håller handdockan i handen) titta på dockan och hålla blicken på dockan så länge den är aktiv, för att markera att barnen ska se på dockan och lyssna på den. Pedagogen tar fokus och avlägsnar blicken från dockan när hen vill skapa uppmärksamhet och fortsätta leda leken/diskussionen/sagan.

Pedagogen kan via dockan ställa frågor till barnen om sagan och be dem återberätta delar av berättelsen. Handdockan kan även introducera nya ord och begrepp, genom att barnen får hjälpa dockan förstå vad de betyder och hur man använder orden.

Använd dockan även för att utveckla barnens emotionella och sociala utveckling. Barnen kan utforska känslor tillsammans med dockan. I samspel med handdockan kan barnen identifiera, uttrycka och hantera olika känslor, vilket stärker deras empati och sociala kompetens.

Dockorna kan hjälpa barnen att utveckla både kunskaper och färdigheter samtidigt som de skapar en känsla av glädje och samhörighet.

Att använda handdockor i småbarnspedagogik är alltså ett mångsidigt sätt att stödja barnens lärande och sociala utveckling. Det skapar en atmosfär av lek och trygghet som gör det lättare för barnen att engagera sig, utforska teman och utveckla färdigheter samt kompetenser.

Hur ska dockan se ut?

En handdocka behöver inte enbart vara en docka som man träder på handen utan kan också till exempel vara ett vanligt mjukisdjur eller någon känd figur. Välj handdocka, docka, mjukisdjur eller någon annan figur enligt vad du som pedagog tycker passar bäst för barnen, temat eller sagan ni ska utforska tillsammans. Även en docka som ser ut som en person kan hjälpa barn att känna igen sig själva eller andra. Viktigt är att pedagogen behandlar den valda dockan med respekt så att barnen "köper fiktionen" och att man presenterar den som en viktig karaktär i sagoleken.

Videoexempel med handdockor

För att illustrera hur pedagogen ska förhålla sig till dockan och för att använda sin röst nyanserat, se följande videoklipp:

<https://fb.watch/vAtgUOGZ4k/>

<https://fb.watch/vAtq06wBmC/>

I dessa videoklipp illustrerar Nina Dahl-Tallgren hur man förhåller sig till handdockor.

Teaterlek med handdocka för att utforska känslor

Här följer ett manus som prototyp för att skapa egna teaterlekar (manus) med barnen för att använda handdockor och till exempel utforska känslor. Manuset handlar om handdockan Elliot och pedagogen faciliterar (guidar och vägleder) barnen genom berättelsen och uppmuntrar till reflektion om känslor. Genom att låta Elliot uppleva olika känslor får barnen stöd för att känna igen och förstå sina egna känslor i en trygg och lekfull miljö.

Elliot

reser genom känslornas land

Manus för pedagogen

BERÄTTARE: *(pedagogens röst låter som en berättar röst) (Till barnen)*

Hej allihop! Idag ska vi träffa en speciell vän, Elliot
(plockar fram dockan). **Det här är Elliot. Vi säger hej till Elliot.**

BERÄTTARE: *(pedagogen tittar på dockan)* **Hej Elliot!**
(alla tillsammans säger hej Elliot)
(Elliot vinkar till barnen)

BERÄTTARE: *(pedagogen tittar på barnen)* **Elliot har haft en speciell dag, full av olika känslor. Ska vi se vad han har varit med om?**

Scen 1: Glad

BERÄTTARE: *(Till Elliot)* **Elliot, du ser så glad ut! Vad har gjort dig så glad idag?**

ELLIOT: *(Hoppar upp och ner) (pedagogens röst låter som Elliot man hör också att rösten är glad)* **Jag leker med kompisar och vi bygger med klossar och har så kul!**

BERÄTTARE: *(Till barnen)* **Titta, Elliot känner glädje. Det kan vara så roligt att leka med sina vänner! Vad gör er glada?**
(Barnen får dela vad som gör dem glada.)

ELLIOT: *(Nickar)* **Åh, det låter som roliga saker! Jag känner mig så lycklig när jag får leka. Vill ni leka med mig?**
(Barnen får föreslå någon lek som de kan leka tillsammans med Elliot)

Scen 2: Ledsen

BERÄTTARE: *(Ser att Elliot sänker huvudet) (pedagogens röst låter som en berättar röst)* **Oj då, Elliot... nu ser du inte lika glad ut längre. Hur känner du dig?**

ELLIOT: *(Suckar, ser ner i marken) (pedagogens röst låter som Elliot, man hör också att rösten är ledsen)* **Jag känner mig ledsen för nu har jag ingen att leka med. Jag känner mig ensam.**

BERÄTTARE: *(Till barnen)* **Har ni också känt er ledsna någon gång när ni inte har någon att leka med? Har ni känt er ensam? Vad brukar ni göra för att må bättre?**
(Barnen får dela sina tankar om vad som hjälper när de känner sig ledsna.)

ELLIOT: *(Lyssnar och nickar)* **Det är bra tips! Jag kanske kan rita något eller prata med någon vuxen om hur jag känner och be om hjälp.**

(pedagogen kan även uppmuntra barnen till att trösta Elliot på olika sätt)

Scen 3: Rädd

BERÄTTARE: *(Till Elliot) (pedagogens röst låter som en berättar röst, med oro för Elliot)* **Elliot, vad är det som händer nu? Du ser lite orolig ut.**

ELLIOT: *(Tittar sig omkring, skakar lite) (pedagogens röst låter som Elliot, man hör också att rösten är rädd)* **Jag hörde ett konstigt ljud och blev rädd... Jag vet inte vad det är för ljud och jag är rädd för att något läskigt ska skrämma mig.**

BERÄTTARE: *(Till barnen)* **Ibland kan vi bli rädda när vi hör eller ser något obehagligt. Vad kan ni bli rädda för? Vad brukar ni göra när ni känner er rädda? Finns det något som kan hjälpa?**

(Barnen delar sina tankar om vad de kan vara rädda för och hur de hanterar rädslan.)

ELLIOT: *(Andas djupt och ser lättad ut)* **Tack för tipsen! Jag känner mig inte lika rädd längre.** *(pedagogen kan även uppmuntra barnen till att hjälpa Elliot hantera rädslan på olika sätt)*

Scen 4: Arg

BERÄTTARE: *(Till Elliot)* **Elliot, vad är det som händer nu? Du ser arg ut.**

ELLIOT: *(Visar sin ilska, genom att agera frustrerad med kroppen) (pedagogens röst låter som Elliot, man hör också att rösten är ilskan)* **Jag blir så arg när jag inte får göra som jag vill.**

BERÄTTARE: *(Till barnen)* **Elliot känner sig arg. Ibland kan vi känna oss frustrerade när vi inte får som vi vill. Har ni känt så någon gång? Vad gör er arg? Vad brukar ni göra när ni känner er arga?**

...fortsätter på sida 9

Scen 4: Arg

...fortsättning från sida 8.

(Barnen får dela vad som hjälper dem när de känner ilska.)

ELLIOT: *(Provar att andas djupt)* **Tack för hjälpen! Att andas djupt gjorde mig lite lugnare.**

(pedagogen kan även uppmuntra barnen till att hjälpa Elliot hantera rädslan på olika sätt)

BERÄTTARE: *(Till barnen)* **Tänk vad mycket Elliot har upplevt idag - glädje, ledsamhet, rädsla och ilska! Ska vi säga hejdå till Elliot och tacka honom för att han delade sina känslor med oss?**

(Pedagogen ser på Elliot, Elliot vinkar hejdå, Barnen vinkar till Elliot)

ELLIOT: **Tack för att ni delade era känslor med mig. Hejdå, vi ses snart igen!**

(pedagogen lägger bort Elliot)

Nina Dahl-Tallgren hoppas att materialet ger dig inspiration, vägledning och motivation till att använda handdockan som resurs inom lärandet inom småbarnspedagogiken.

Hon vill önska dig stort lycka till och hon är övertygad om att du kommer att hitta ett bra sätt att hantera både utmaningar och möjligheter.

Ha tålamod med dig själv, och tveka inte att ta hjälp om det behövs – ingen förväntar sig att du ska kunna allt direkt.

Hon tror på dig och är övertygad om att du kommer att göra ett fantastiskt jobb genom att använda dig av handdockor i din undervisning!

Litteraturtips

Förskolans didaktik och dockan som redskap: kommunikation och skapande i förskolan (2012).

Författare: Mirella Forsberg Ahlcrona

Manual skriven av Nina Dahl-Tallgren i samarbete med Katja Turpeinen och Nykterhetsförbundet hälsa och trafik

Producerad inom ramen för projektet PEPP för småbarns pedagogiken 2024

Nykterhetsförbundet
Hälsa och Trafik

*Rusmedelsförebyggande
i Svenskfinland*

www.pepp.fi

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden